

В. Я. Цимбалюк

Масандра

МАСАНДРА – селище міського типу Ялтинської міської ради Автономної Республіки Крим. Масандрів. селищ. раді підпорядк. смт Відрадне, Восход, Нікіта та Советське (2016 ВР України перейм. на Долосси). Знаходиться на Південному березі Криму, на узбережжі Чорного моря, за 70 км від Сімферополя та за 5 км від Ялти. Межує на Пн. з Ялтинським гірсько-лісовим природним заповідником. На тер. с-ща протікає р. Гува. Площа 1,8 км². За переписом насел. 2001, проживали 7235 осіб (складає 112,4 % до 1989); станом на 1 січня 2014 – 8623 особи; переважно росіяни й українці. Через М. проходить автошлях Сімферополь–Ялта. Має тролейбусне й автобусне сполучення з Ялтою та Нікітою. Тут досліджено залишки тавр. могильника, антич. поселень, катакомби 1–3 ст. і монастир 12–15 ст., розписаний фресками з унікал. кам'яною різьбою. М. виникла 1730–50. До 1774 – під владою Осман., відтоді – Рос. імперій. 1784–96 – у складі Таврій. обл.; 1796–1802 – Новорос., 1802–1921 – Таврій. губ.; 1784–96, 1802–38 – Сімфероп., 1796–1802 – Акмечет., 1838–1921 – Ялтин. пов. Від 1788 М. належала франц. принцу Карлу Нассау-Зіґен, 1794 перейшла у підпорядкування держ. відомства. Від 1815 – у власності графині С. Потоцької, від 1823 – графа М. Воронцова, 1889 вона стала цар. маєтком. У 1-й пол. 19 ст. у ландшафт. стилі закладено Масандрівський парк (нині пам'ятка садово-парк. мистецтва заг.-держ. значення). 1881–1902 у стилі раннього бароко часів Людовика XIII з елементами модерну споруджено палац (нині Масандрівський палац-музей). Також збереглася напівкругла підпірна стіна з арками, вазами, фонар. колонами, пристін. фонтанами та скульптурами. 1897 розпочинається історія «Масандра» Національного виробничо-аграрного об'єднання. У ньому працював фахівець у галузі виноробства О. Єгоров, ім'ям якого названо центр. вулицю. 1916 зведено церкву св. Миколи Чудотворця, що діє донині. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. 1920–54 – у складі РФ, відтоді – України; 1921–45 – Крим. АРСР, 1945–91 – Крим. обл., від 1991 – АР Крим (1991–98 – Респ. Крим). 1926 про-живали 270, 1939 – 938 осіб. Від 1941 – смт. Від листопада 1941 до квітня 1944 – під нім.-фашист. окупацією. 1979 мешкали 4412 осіб. 3 вересня 1993 між РФ і Україною укладено Масандрів. угоди, що стосувалися врегулювання проблем поділу Чорномор. флоту й утилізації ядер. зброї, що знаходилася в Україні. У березні 2014 М. у складі АР Крим. анексовано РФ. Тер. с-ща є рекреац. зоною; функціонує пансіонат «Донбас» на 800 місць. Є училище буд. і харч. технологій, 2 дитсадки; муз. школа; лікар. амбулаторія.

Бібліографічний опис:

Масандра / В. Я. Цимбалюк// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-65975>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).